

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

A Study of The Relationship of School Administrators' Academic
Leadership and The Learning Resources Management within
Secondary Schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ธนชัย อุุ่นใจชน¹ ธีรวัฒน์ มอนไธสง²

Thanachai Unjaichon, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 2. ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และ 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 314 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่า ความเชื่อมั่น ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เท่ากับ 0.97 และด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ 2) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย

Received: 2021-07-29 Revised: 2021-08-26 Accepted: 2021-08-27

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of Master of Education Degree in Educational
Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: thanachai4906gkma@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of Master of Education Degree in Educational
Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

สูงสุด คือ ขั้นการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ขั้นการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นสรุปและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำทางวิชาการ; การบริหารจัดการ; แหล่งเรียนรู้

Abstract

The objectives of the research were 1. to study academic leadership of school administrators, 2. to study the learning resources management within the schools and 3. to study the relationship of school administrators' academic leadership and the learning resources management within secondary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample group was 314 teachers of secondary schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province obtained by geo-class sampling. The research instrument was questionnaires with the reliabilities on academic leadership of 0.97 and the learning resources management within the schools of 0.96. The statistics used for analysis were mean, standard deviation and Pearson Correlation Coefficient. The researcher found that 1) the overall academic leadership of school administrators was at the highest average and also in each aspects. The highest was the vision of education management to cope with changes. The second was leadership of innovation initiatives for learning resources management and the lowest one was the potential for self-sufficiency in academic development. 2) the overall and in each aspect of learning resources management were at high level. The highest was creating and developing stages, the second was the auditing, supervising, monitoring and evaluation stages on the utilization of learning resources. The lowest was the summary and development of learning resources stages and 3) there was a positive correlation of school administrators' academic leadership and learning resources management within the schools with the overall statistical significant level at .01.

Keywords: Academic Leadership; Management; Learning Resources

บทนำ (Introduction)

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จและการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหาร

และจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ (บาลกีส กาชา, 2560) ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเองในการที่จะดำเนินการกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (จณิสตา ประทัง, 2558) โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามคุณลักษณะที่ดีมี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ 4) ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ 5) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา (สมจิตร เจริญกร, 2561) นอกจากนี้ผลการวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560) ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ก็เป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ให้ทั้งสาระความรู้กับนักเรียนช่วยพัฒนาทักษะในการแสวงหาข้อมูล ทักษะการคิด และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เร็วยิ่งขึ้นตลอดจนเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางเรียนได้ (สมพักร์ สันติพงศ์ศักดิ์, 2556) ดังนั้นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเริ่มตั้งแต่ 1) ขั้นตอนการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียน และ 4) ขั้นตอนสรุปและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (ศิริญาญ์ เลียบคง, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีเป้าหมายให้โรงเรียนในสังกัด มีการใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน แต่อย่างไรก็ดีบางโรงเรียนยังมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ไม่เป็นระบบ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้หลายประการ เช่น งบประมาณในการบริหารแหล่งเรียนรู้มีไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ บุคลากรมีกระบวนการในการนำเสนอที่ไม่เป็นระบบ ครูไม่ให้ความสำคัญ ห้องสมุดมีหนังสือน้อย มีสื่อการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ บุคลากรมีความสามารถไม่ตรงตามสาขา นักเรียนไม่บำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา เป็นต้น และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้วยความร่วมมือ ชี้นำ ส่งเสริมและสนับสนุนครูในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นถ้าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำโดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการบริหารจัดการด้วยความร่วมมือ ชี้นำ ส่งเสริมและสนับสนุนครูในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับ

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงวิชาการสามารถส่งเสริมและสนับสนุนครูให้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ รวมถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทั้งสาระความรู้กับนักเรียนช่วยพัฒนาทักษะในการแสวงหาข้อมูล ทักษะการคิด และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เร็วยิ่งขึ้น ตลอดจนเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางเรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) เพื่อมุ่งค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,459 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 314 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากรของ ยามาเน (Yamane, 1973) จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จำนวน 314 คน มาแบ่งสัดส่วนโดยจำแนกตามอำเภอ แล้วจึงใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีเนื้อหาแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ 4) ด้านการมี

ศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ จำนวน 9 ข้อ และ 5) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา จำนวน 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

2.2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีเนื้อหาแบ่งเป็น 4 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 2) ชั้นการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 3) ชั้นการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ และ 4) ชั้นสรุปและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามไปยังครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 16 มกราคม - 31 มีนาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งได้รับการตอบกลับมาทั้งสิ้น 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง	4.37	0.55	มาก
2. ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อ			มาก

การจัดการเรียนรู้	4.35	0.52	
3. ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.27	0.55	มาก
4. ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางาน วิชาการ	4.21	0.56	มาก
5. ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา	4.23	0.54	มาก
ในภาพรวม	4.29	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.55) รองลงมา คือ ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.56)

2. ผลการศึกษากิจการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ขั้นการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.02	0.61	มาก
2. ขั้นการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.20	0.54	มาก
3. ขั้นการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้ แหล่งเรียนรู้	4.19	0.54	มาก
4. ขั้นสรุปและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.99	0.63	มาก
ในภาพรวม	4.10	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกขั้น โดยขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.54) รองลงมา คือ ขั้นการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการ

ใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.54)และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นสรุปและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.63)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
	ขั้นการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	ขั้นการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ขั้นการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	ขั้นสรุปและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	โดยรวม
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง	.509**	.576**	.610**	.598**	.651**
2. ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้	.552**	.567**	.636**	.666**	.690**
3. ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	.576**	.589**	.668**	.702**	.723**
4. ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ	.604**	.658**	.765**	.757**	.792**
5. ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา	.612**	.652**	.746**	.785**	.796**
โดยรวม	.629**	.671**	.756**	.774**	.805**

** ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($r = .805$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา ($r = .796$) รองลงมา คือ ด้านการมีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ ($r = .792$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ($r = .651$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับสากล ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารงานทางการศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย มีการจัดฝึกอบรมแก่บุคลากรในโรงเรียนเป็นประจำ ส่วนการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ จึงส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี คำแดง (2560) เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ปิยธิดา ทาปลัด (2561) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กำหนดนโยบายให้ยกระดับสถานศึกษาชั้นนำให้มีความพร้อมสู่สถานศึกษาดีมีมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความตระหนักถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย เรืองดี (2558) เรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย พจน์ การะเกษ (2560) เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($r = .805$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการมาก การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนก็จะมากตามไปด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการน้อย การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนก็จะน้อยตามไปด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยตรง ซึ่งการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่อยู่ในกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนที่ต้องส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เช่นกัน จึงมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำให้ครูพัฒนาการสอนโดยนำเทคนิคและวิธีการสอนแนวใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดสัมมนา หรือส่งครูไปอบรม ดูงานนอกสถานที่ ตามบริบท และศักยภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง

1.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดหาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของครูและบุคลากร

1.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีเพิ่มประสบการณ์ เพื่อแสดงถึงการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง

1.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ทรัพยากร และความต้องการของชุมชน

1.2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.2.1 โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจ ตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อ ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

1.2.2 โรงเรียนควรจัดระบบการใช้ สำหรับผู้เรียน และผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

1.2.3 โรงเรียนควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ ติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน

1.2.4 โรงเรียนควรมีการนำข้อมูลจากรายงานการประเมินผลมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

1.3 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม อยู่ในระดับสูง ($r = .805$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงภาวะผู้นำ ทางวิชาการของตนไม่ว่าจะเป็นด้านการมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการมีศักยภาพในการ พึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ และด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา ซึ่งเป็น คุณสมบัติที่ดีของผู้นำ และยังชี้ให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการมาก จะทำ ให้การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง (References)

- จณิสตา ประทัง. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บาลีส กษา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกองบินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปิยธิดา ทาปลัด. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พจน์ การเกษ. (2560). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 11(1), 155-166.
- พิชัย เรืองดี. (2558). การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริญา เลียบคง. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สมจิตร เจริญกร. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 3 (2), 1-16.
- สมพักร สันติพงศ์ศักดิ์. (2556). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดชนะสงคราม (อนันตชัยประชานุกุล) จังหวัดฉะเชิงเทรา. คุชชินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2563). ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2563. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.
- สุภาวดี คำแดง. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

แห่งชาติครั้งที่ 17 และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5.

บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Yamane, T. (1973). *Statistic: an introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.